

Tudengid saadavad saarlased metsa

• Loe lk 3

Laps tülitsevas peres. Mis aitaks?

• Loe lk 4

Tõrise hoiab oma kultuuripärandit

• Loe lk 6

Tänavused kaunid kodud on selgunud

Saare maakonna „Eesti Kaunis Kodu 2019“ komisjon valis välja tänavused kolm kaunimat kodu, mis esitati Eesti Vabariigi presidendile tunnustuse andmiseks.

Reet Viira

Kaunis Kodu komisjoni esimees
Saaremaa Kodukant juhatuse liige

Parimateks osutusid Leili ja Vladimir Soidla eramu Nasva alevikus, Liisi ja Meelis Kuivjõe ning Maret, Endel ja Priit Künnapri Kadakakoda koos Orbu taluga Leedri külas ning Vaige ja Erik Keerbergi eramu Upa külas.

Vald tunnustab konkursi võitjaid esmalt 11. juunil, kui vallavolikogu esimees Tiit Aro külastab koos komisjoni liikmetega nominente nende kaunites aedades.

See on hea akord saarte avatud aedadele, mis seekord toimub 14. juulil ja mille käigus on võimalik Nasva alevikus ja Upa külas olevate kaunite aedadega ka tutvuda.

Konkursile oli esitatud Muhu vallast üks, Ruhnu vallast kaks ja

Vaige ja Erik Keerbergi kodu Upa külas.

Saaremaa vallast 35 kodu ning objekti, millest ühiskondlikke-avalikke objekte ja eramuid oli pooleks. Ühiskondlike objektidest olid esindatud kalmistud, sadam, külaseltsimajad, tuletorn, külastuskeskus, lasteaed ja koolimaja, hooldekodu, bussipeatus, poollooduslikud kooslused.

Eraaedadest olid konkursile esitatud nii noored (viis kuni kuus aastat) kui ka päris kaua aega tagasi rajatud aiad. Oli ka üks n-õ senioriaed, mis on saanud

juba 15 aastat tagasi presidenditunnustuse. Tore oli tõdeda, et kodukaunistamise hoog ei ole perel raugenud ja aed aastatega veelgi kaunimaks muutunud. Iga võistlev aed oli oma nägu – pere peegelpilt, visioon ja nägemus.

Tänavuse konkursi tase oli kõrge. Meie maakond on alati oma ilumeelega silma paistnud, inimesed armastavad korrastatud ruumi ja värvikaid lillepeenraid. Maakond on aasta-aastalt kaunimaks muutunud.

Meie aedu teatakse juba kauge- malgi ja neid tullakse uudistama nii Soomest, Rootsist kui ka Lätist, Eestimaast rääkimata.

Kõik maakonnad ja neli suuri linna (Narva, Pärnu, Tallinn, Tartu) esitavad igal aastal juuni keskel Eesti Kodukaunistamise Ühendusele kolm objekti, kellele Vabariigi President annab Eesti taasiseseisvumise päeva paiku tunnustuse, mis on kõrgeim kodukaunistamise auhind Eesti Vabariigis.

KOMMENTAAR

Pilkupüüdva aedu on palju

Aiakujunduses ehk ehisaianduses võib täheldada üldisi suundumusi, nii kiiremaid kui ka aeglasemaid. Muutused ilumees ja iluaia mõtestatuse ilmnevad ka Saaremaal. Kui vaadata kujunduslahendusi ja taimevalikuid kodukaunistamise konkursi raames esile tõstetud aedades, võib märgata mitmeid olulisi muutusi. Nii on näha rohkem loomingulise eripäraga mõtestatud ja tasakaalustatuna taimevalikuga aiakujundusi.

Rõõmustab see, et kasutatakse paljusid erinevaid kujunduslahendusi ja tuuakse rohkem esile saaremaapäraseid erisusi. Nii säilitatakse kujundusalal oskuslikult vanu puid ja olemasolevat kõrghaljastust. Nn lageraiaaedade rajamine ei ole enam eeskujuks. Vähenemas on sisseostetud, meie taimestikule ja kultuurile mitteomaste keraamiliste kujukeste kasutamine. See on asendumas isetehtud ja kohalikust materjalist meisterdatud kujunduselementide ja väikevormidega.

Leo Filippov,

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse volikogu liige,
Saaremaa piirkonna kodukaunistamise komisjoni liige

Sõel oli väga tihe

Kauneid aedu oli meeldivalt palju ja parimate väljaselgitamine raske. Tipp moodustuski komisjoni töö tulemusel välja valitud kolmest aiast. Nasval asuv Soidlate aed jäi meelde miljö ja hästi sobitunud liigirikkuse tõttu. Kadakakoda Leedri külas iseloomustab traditsioonidest kantud viisil kaasaegsuse poole liikumine, kus aastasadu püsinud kohas leiavad inimesed uusi võimalusi toimetulekuks ja jätkub väiketootmine kohaliku tooraine kasutamise kaudu.

Upal asuv Keerbergide kodu paistis silma kvaliteediga, kus aia rajamisel on oma ideed hästi läbimõeldult teostatud ja aed sobitub ümbritsevasse looduskeskkonda. Kuna sel korral oli avalik-ühiskondlikke objekte üsna palju külastamiseks välja valitud, siis meeldiv oli näha, et ka need on kohad, kus tehtud töö kiidab tegijat.

Päiklimäe laagrikeskus Vanamõisal jäi silma harmoonia ja puhta loodusliku joonega. Kärla pargis, kuhu sattusin esmakordselt, oli pargi miljö igati hästi tabatud.

Mere kaldal asuv Jämaja surnuaed on oma käekirjaga rahulik kohakene. Ja nii edasi ja nii edasi.

Veiko Viil,

Kodukaunistamise
komisjoni liige, vallavalitsuse arenduse peaspetsialist

Eterniidi ja asbesti- jäätmete kogumisring

Saaremaa valla elanikud ja suvilaomanikud saavad asbestijäätmete kogumisringi käigus tasuta ära anda kogu oma kasutult seisva eterniidi ja muud asbestijäätmed. Kogumisring toimub juuli teises pooles viieteistkümnes kogumispunktis üle kogu valla. Eelregistreerimist ei toimu, jäätmete toojad registreeritakse kohapeal.

Eterniiti saab kogumispunkti viia päeva jooksul alates kl 8 kuni kl 19 ning ühelt inimeselt vastuvõetavad kogused pole piiratud. Ettevõtetelt eterniidijäätmeid kogumisringi käigus vastu ei võeta.

Soovi korral võimaldab jäätmete vastuvõtja ka transporditeenust, sellisel juhul katab eterniidi ja muude asbestijäätmete transpordikulu elaniku juurest kogumispunkti elanik ise. Transporditeenuse tellimine tel 5566 9921.

Asbestijäätmete kogumisringi viib läbi OÜ Sikassaare Vanametall.

Piirkond	Kogumispunkti asukoht	Aeg
Pihlta	Pihlta teenuskeskus	17.07
Lümanda	Lümanda keskuse parkla	18.07
Kihelkonna	Kuusnõmme küla	18.07
Kärla	Kärla vallamaja parkla	22.07
Kihelkonna	Kihelkonna vana vallamaja	22.07
Laimjala	Laimjala rahvamaja parkla	23.07
Valjala	Valjala teenuskeskuse parkla	23.07
Orissaare	Orissaare kaupluse parkla	24.07
Põide	Tornimäe rahvamaja parkla	24.07
Leisi	Leisi aleviku parkla	25.07
Mustjala	Mustjala kooli parkla	25.07
Torgu	lide bussipeatus	29.07
Salme	Salme alevik	29.07
Kaarma	Aste kauplus	30.07
Kaarma	Nasva Ülejõe tänava plats	30.07

Tulemas on ka suur- jäätmete kogumisring

Vallavalitsus on korraldamas ka suurjäätmete kogumisringi, mis toimub augustis-septembris. Täpsemalt anname sellest teada vallalehes.

Suurjäätmete ühine nimetus on mööbliesemed ja vannitoasisustus. Suurjäätmelena võetakse põhimõtteliselt vastu neid asju, mis tavalisse kodumajapidamise prügikasti ei mahu ning mis jäävad üle kodu sisustuse uuendamise käigus. Sinna alla kuuluvad diivanid, toolid,apid, laud, wc-potid, madratsid, kraanikausid jms. Suurjäätmete kogumisringi käigus oleme vastu võtnud ka ukse ja aknaid. Muid ehitus-lammutusjäätmeid suurjäätmete kogumisringi käigus vastu ei võeta.

Ka ei tasu suurjäätmete kogumisringi peatuskohta tuua elektroonikaromusid. Need tuleb viia jäätmejaama. Samuti ei võeta vastu autodetaile ega vanarehve.

Kogumisringi käigus võetakse suurjäätmel vastu ainult elanikelt, mitte ettevõtetelt. Ettevõtted peavad oma suurjäätmel viima jäätmejaama.

ST

Saaremaa Teataja sel suvel

Sel suvel ilmub vallaleht veel 18. juulil ja 15. augustil. Septembrist alates ilmub Saaremaa Teataja endiselt iga kuu esimesel ja kolmandal neljapäeval.

Hoia end kursis valla teadete ja sündmustega!

Leili ja Vladimir Soidla kodu Nasva alevikus.

Kadakakoda ja Orbu talu Leedri külas.

TEATED

Projekteerimistingimuste andmine avatud menetlusena

Saaremaa Vallavalitsus teatab, et 8. juulist kuni 21. juulini on avalikul väljapanekul Praakli küla Lootuse maaüksuse detailplaneeringu alal asuvate Eliste tee 8 ja Eliste tee 11 kinnistute detailplaneeringujärgse hoonestusala tingimusi täpsustavad projekteerimistingimuste eelnõud, millega võimaldatakse Eliste tee 8 ja 11 kinnistutel planeeritud hoonestusala asukohta nihutada kuni 10% selle esialgsest lahendusest.

Eelnõudega on võimalik tutvuda Saaremaa Vallavalitsuse kodulehel ja Kuressaares Tallinna tn 10, tuba 306. Ettepanekud ja vastuväited esitada kirjalikult Saaremaa Vallavalitsusele paberkandjal aadressil Tallinna 10, Kuressaare 93819 või e-posti aadressil vald@saaremaavald.ee.

Vald kuulutab välja Hariduse 13 koolihoone arhitektuurikonkursi

Saaremaa vald koostöös Eesti Arhitektide Liiduga kutsub arhitekte ja sisearhitekte osalema Kuressaares Hariduse 13 koolihoone sisearhitektuuri ja arhitektuuri konkursil.

Arhitektuurse ideekonkursi eesmärk on parima teravikliku ideekavandi, kontseptsiooni ja visiooni leidmine Saaremaa ühiskümnaasiumi (tulevikus põhikool) hoonekompleksi rekonstrueerimiseks.

Uue põhikoolihoone lahendus ja selle ümber tekkiv avalik linnaruum peavad olema arhitektuuriliselt kõrgetasemelised ja arvestama kaasaegsete nõudmistega koolikeskkonnale. Hoone peab võimaldama viia läbi erinevaid õppetegevusi, soodustama kaasaegse õppe metoodika kasutuselevõttu, pakkuma erinevaid paindlikke õppimising suhtluskeskkondi.

Väljapakutud lahendus peab olema teostatav optimaalsete kuludega, realistlik, ruumisäästlik ja nutikas. Kool peab järgima liikuma kutsuva kooli põhimõtteid. Ootused õpikeskkonnale on eelkõige avaratel auditooriumidel ja nooruslikul disainil ning akadeemilisel ja õpilasi toetaval õpikeskkonnal, mis kannaksid edasi kooli traditsioone ja väärtusi.

Võistlusfondi suuruseks on 23 000 eurot. Väljakuulutamise läbiraakimistega hankemenetluse käigus sõlmitava lepingu eeldatavaks maksumuseks on 350 000 eurot koos käibemaksuga. Projekti ehitusmaksumuseks on planeeritud 5,7 miljonit koos käibemaksuga.

Ideekonkursi žüriisse kuulub Helle Kahm (abivallavanem), Viljar Aro (Saaremaa ühiskümnaasiumi direktor), Inga Raukas (volitatud arhitekt-ekspert), Andres Lember (volitatud arhitekt), Mark Gritmitliht (vallaarhitekt).

Võistlus on avalik ja üheetapiline. Võistlustööd tuua Eesti Arhitektide Liidu kontoris Tallinnas, Põhja pst 27A. Võistlustööde esitamise tähtaeg on 30. september 2019 kell 15.

Lisainfo Mark Gritmitliht, vallaarhitekt, tel 452 5044, mark.gritmitliht@saaremaavald.ee.

Kaunispäe avamereujumine toimub taas

Juba 11. korda toimuv ujumispäev leiab aset 28. juulil algusega kell 12 Kaunispäe sadamas Sõrve poolsaarel. Ujumispäev on jätk eelmisel päeval toimunud Väikese väina ujumisele.

Ujumispäeva mõte on propageerida turvalist avamereujumist Saaremaa kogukonnaliikmete seas. Ujumine toimub kolmes kategoorias: lapsed, pühapäevaujud ja ujumislüüdi liikmed ja pikamaaujud. Pühapäevaujud ujuvad 500 meetrit avamerest kalda poole ning pikamaaujudate distantsid on vastavalt 500 ja 1000 meetrit.

Osalejaid premeeritakse diplomi ja meenega (lastele lisaaunhinnad) ning kosutatakse kohalike kogukonnaliikmete poolt tehtud supi ja koogiga. Kohal on ka Baltimaade avamereujujate paremik ja Meisterujumise U-Klubi.

Ujumispäeva korraldab MTÜ Kaunispäe Sadam ja turvalisuse tagab Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts.

Tiina Orav,

Kaunispäe avamereujumispäeva korraldustoimkonna nimel

Coop ja Paulig toetavad laste osalemist laagrites

Ka sel aastal toetab Coop läbi Pauligi kampaania Saaremaa valla laste laagrites osalemist.

Laagritoetust saab järgmistel tingimustel:

Toetust saavad toimetulekuraskuses lastega pered, üksikvanemaga pered, nelja ja enama lapsega pered, puudega lapsed. Osaleda saavad nende perede kõik alaealised lapsed.

Toetuse summa ühele lapsele on kuni 70 eurot.

Lapsevanem valib ise välja laagri ja maksab laagritasu ära.

Lapsevanem esitab piirkonna sotsiaaltöö spetsialistile maksekorralduse ja vabas vormis taotluse toetuse saamiseks. Taotlusi saab esitada kuni 30. juulini 2019.

Seejärel kantakse toetus lapsevanema arveldusarvele.

Küsimuste korral saab infot piirkonna sotsiaaltöö spetsialistilt.

Monika Sarapuu,

lastekaitseteenistuse juhataja

Saaremaa vallavalitsuse detailplaneeringud

Mäebe küla Põllu detailplaneeringu koostamise lõpetamine

Saaremaa Vallavolikogu 20.06.2019 otsusega nr 1-3/90 lõpetati Mäebe küla Põllu detailplaneeringu koostamine. Põllu detailplaneering algatati Torgu Vallavolikogu 08.12.2006. a otsusega nr 1-1/58. Detailplaneeringu eesmärgiks oli katastriüksuse jagamine elamumaa kruntideks, ehitusõiguse määramine elamute ja abihoonete püstitamiseks. Pärast septembrit 2007 ei ole detailplaneeringut vallavalitsusele menetlemiseks esitatud. Eelnevalt tulenevalt nõustus huvitatud isik vallavalitsuse ettepanekul detailplaneeringu koostamise lõpetamisega.

Muratsi külas Rohu detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamine

Saaremaa Vallavolikogu 20.06.2019 otsusega nr 1-3/91 tunnistati osaliselt kehtetuks Muratsi külas Rohu detailplaneering Rohu (katastritunnus 27003:003:0746) ja Hiiekoja (katastritunnus 27003:003:0747) katastriüksuste osas. Rohu detailplaneering kehtestati Kaarma Vallavalitsuse 09.09.2005

korraldusega nr 465. Detailplaneeringu eesmärgiks on nelja elamumaa krundi planeerimine ning ehitusõiguse määramine elamute ja abihoonete püstitamiseks. Planeeringualas asuva Rohu ja Hiiekoja kinnistutel on üks omanik, kes soovib krunte kasutada ühiselt. Eelnevalt tulenevalt esitas omanik vallavalitsusele avalduse detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamiseks.

Kuressaare linnas Kalevi tn 1a detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine

Saaremaa Vallavolikogu 20.06.2019 otsusega nr 1-3/89 tunnistati kehtetuks Kuressaare linnas Kalevi tn 1a detailplaneering. Kalevi tn 1a detailplaneering kehtestati Kuressaare Linnavalitsuse 08.04.2004 korraldusega nr 91. Detailplaneeringu eesmärgiks oli olemasolevate kaugküttevastustusega seotud hoonetekompleksi laiendamise planeerimine. Täpsemalt planeeriti kinnistule uus soojuse ja elektri koostootmisjaam koos hakkepuidu laoplatiga ning osaliselt nähti ette olemasolevate hoonete likvideerimine. Kuna praeguseks on detailplaneeringuga kavandatu ellu viidud, esitas kinnistu oma-

nik Saaremaa Vallavalitsusele avalduse detailplaneeringu kehtetuks tunnistamiseks.

Mändjala küla Vene detailplaneeringu kehtestamine

Saaremaa Vallavalitsuse 28.06.2019 korraldusega nr 2-3/1163 kehtestati Mändjala külas Vene detailplaneering. Planeeringu eesmärk on ehitusõiguse määramine elamutele ja abihoonetele, kruntimine, teede ning liikluskorralduse planeerimine, tehnovõrkude ja -rajatiste paigutuse määramine, servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine.

Vastavalt Klotoid OÜ poolt koostatud detailplaneeringule jagatakse planeeringualas 10 elamumaa krundiks ning kaheks transpordimaa katastriüksuseks. Planeeritavate elamumaa kruntide suurus on u 0,5 ha ja neile on määratud ehitusõigus kolme hoone (elamu ja abihooned) püstitamiseks ehitisealuse pinnaga kuni 300 m².

Detailplaneering on kooskõlas Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvõõndi ühisplaneeringuga. Kehtestamise korralduse ja detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda valla kodulehel aadressil <https://www.saaremaavald.ee/detailplaneering>.

Saaremaa vallavalitsuse ja -volikogu istungite ülevaade

Vallavolikogu 20. juuni istungil otsustati:

- Kinnitada Saaremaa valla 2019. aasta I lisaeelarve kogumahuks 1 401 189 eurot.
- Kinnitada Saaremaa valla 2018. majandusaasta aruanne.
- Kinnitada põhimäärused: Aste Rahvamaja, Eikla Rahvamaja, Karja Rahvamaja, Kihelkonna Rahvamaja, Kärila Rahvamaja, Laimjala Rahvamaja, Lümanda Rahvamaja, Mustjala Rahvamaja, Orissaare Kultuurimaja, Pärsama Rahvamaja, Salme Rahvamaja, Sandla Rahvamaja, Taritu Rahvamaja, Nasva Rahvamaja, Tornimäe Rahvamaja, Valjala Rahvamaja.
- Kinnitada Leisi Kooli põhimäärus.
- Võtta vastu Koovi külas Kapa-Koovi detailplaneering ja suunata see avalikule väljapanekule.
- Tunnistada kehtetuks Kuressaare linnas Kalevi tn 1a detailplaneering.
- Lõpetada Mäebe külas Põllu detailplaneeringu koostamine.
- Tunnistada osaliselt kehtetuks Muratsi külas Rohu detailplaneering.
- Tunnistada kehtetuks ühinenud omavalitsuste reovee kohtkäitluse ja äraveo määrused (6).
- Jätta rahuldamata vaie.
- Kiita heaks ja suunata teisele lugemisele määruse „Mittetulundustegevuse toetamise kord“ eelnõu.
- Suunata otsuse „Nasva alevikus Luha detailplaneeringu kehtestamine“ eelnõu teisele lugemisele.
- Võõrandada otsustuskorras MTÜ-le Vilsandi Külaselts Vilsandi külas kinnistust Trummi katastriüksus hinnaga 3575 eurot (5455 m², maa sihtotstarve ühiskondlike ehitiste maa 100%).

Vallavalitsuse 28. juuni istungil otsustati:

- Kiita heaks hajaasustuse programmi 2017 ja 2018 toetuse kasutamise aruanded (5).
- Kinnitada Kärneri ja Hakjala küla külavanimad.
- Anda luba järgmistele üritustele korraldamiseks: loodusravi mess (25.07. kuni 28.07. kell 11–16; I Land Sound 2019 (11.07. kuni 15.07.); Kuressaare merepäevad 2019 (9.08. kuni 10.08.); „Piip ja Tuut lähevad kosja“ (17.07.); Kuressaare merepäevad Saaremaa väikesadamates (5.08. Kungla sadam, 6.08. Soela sadam, 7.08. Veere sadam, 8.08. Lõmala sadam, 9.08. Nasva sadam); Vana Baskini teatri suvelavastus „Kas hakkame seksima?“ (13.07.); „Suveõhtu koos ansambliga Jäääär“ (27.07.).
- Lõpetada Kuressaare Linnateatri direktori tööleping seoses SA Kuressaare Teater asutamisega.
- Anda avaliku esinemise luba flamenkotantsustuudiale Duende Kuressaare keskkonnas ja Lossi tänaval (29.06.).

- Eraldada SA-le Orissaare Spordihoonet ühekordset toetust 4000 eurot duširuumide amortiseerunud segistite uuendamiseks.
- Kinnitada spordivaldkonna projektitoetuse taotlemise tulemused (26).
- Eraldada Kalevi Jahtklubile 2000 eurot ürituse „Muhu väina regatt“ korraldamiseks; MTÜ-le Väinamere Uisk 360 eurot ajaloolisel purjelaeval Muhu Uisk osalemiseks ja õppeprogrammi korraldamiseks Kuressaare merepäevadel; MTÜ-le Saaremaa Lõõtsad 300 eurot Saaremaa IV lõõtsapäeva korraldamiseks; MTÜ-le Sul Huulik, Mul Poogen 500 eurot Püha Jakobi kiriku kontserdi „Püha öö“ korralduskulude osaliseks katteks; jalgpalliklubile FC Kuressaare 150 eurot Pärnu Summer CUP 2019 võistlustel osalemise kulude katmiseks.
- Kinnitada huvihariduse ja -tegevuse täiendava toetuse taotlemise tulemused (30).
- Moodustada Salme Lasteaias alates 1. septembrist sobitusrühm.
- Kuulutada konkurss Salme Põhikooli direktori ametikoha täitmiseks.
- Anda korraldus Valjala Põhikooli ruumide Valjala Lasteaia kasutusse andmiseks koolieelsete laste alushariduse korraldamiseks.
- Kinnitada eluruumi kohandamise meetme „Puuetege inimeste eluaseme füüsilise kohandamine“ taotlemise tulemused (12).
- Tagada eluruum (eraisik).
- Lõpetada töövõtuleping OÜ-ga Deinrix poolte kokkuleppel.
- Kinnitada Pärsama hooldekodu struktuur ja teenistuskohatade koosseis.
- Eraldada reservfondist 102 928 eurot lumelükkamise kulude katteks.
- Eraldada reservfondist Metsküla Küla Selts MTÜ-le 420 eurot PRIA-le esitatava vaidega seonduvate õigusabikulude katteks.
- Kinnitada kohaliku omaalgatuse programmist toetatud MTÜ Turvaline Sõrve projekti „Turvaliselt koos lastega“ toetuse osalise kasutamise aruanne.
- Kiita heaks hajaasustuse programmi 2018 toetuse kasutamise aruanne.
- Maksta 570 euro suurust stipendiumi Tallinna tehnikauiliskooli Eesti mereakadeemia meremajanduse keskuse lõpetajale.
- Väljastada teenindajakaart Karl-Ants Varesele taksoteenuste osutamiseks.
- Seoses Saaremaa Omavalitsustele Liidu likvideerimisega omandada amfiibiinduk-kogu koos lisaseadmetega, jääkmaksumusega 2650 eurot.
- Koormata isikliku kasutusõigusega Saaremaa vallale kuuluvad kinnistud Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks.
- Kinnitada riigihanke „Seitsme tarbesõiduki kasutusrendile võtmine“ tulemused ja tunnistada edukaks ühispakkuja AS Kuressaare Autoteenindus ja AS Swedbank Liising pakumuse

(majanduslikult soodsaim pakumuse), mille kohaselt seitsme tarbesõiduki sissemaksed, rendiperioodi (60 kuu) maksed ja sõidukite jääkväärtuste summad kokku on 157 084,20 eurot käibemaksuga.

- Anda nõusolek erinevate maakorralduslike toimingute tegemiseks.
- Anda välja korraldus Uduvere küla Tänavamaaüksuse moodustamiseks ostueesõigusega erastamiseks.
- Anda välja korraldus „Laratsi II detailplaneeringu algatamine“.
- Kehtestada Mändjala külas Vene detailplaneering.
- Kinnitada riigihanke „Kuressaare Gümnaasiumi staadioni rekonstrueerimine“ osas 3 tulemused ja tunnistada edukaks pakkuja OÜ Õsel Projekt pakumuse maksumusega 274 302,43 eurot koos reservi ja käibemaksuga kui majanduslikult soodsaim pakumuse.
- Korraldada lihthankemenetluses hange „Suurjäätmete kogumisingi läbiviimine Saaremaa vallas“.
- Lahendada vaie (eraisik).

Vallavalitsuse 2. juuli istungil otsustati:

- Kinnitada Tagaranna, Mõnnuste, Mullutu ja Reeküla küla külavanimad.
- Rahuldada 2018. a hajaasustuse programmi raames esitatud projektitaotlus.
- Esitada Saaremaa valla kandidaadiks Euroopa Mereliste Äärealade Konverentsi (CPMR) saarte komisjoni poliitikabüroo liikme ja CPMR-i poliitikabüroo asendusliikme kohale abivallavanem Kristiina Maripuu.
- Anda luba järgmistele üritustele korraldamiseks: Parasummer (13.–21.07.) Kuressaare lennujaama territooriumil; Vana Baskini teatri suvelavastus „Kas hakkame seksima?“ (12.07.); Saaremaa ooperipäevad 2019 (22.–28.07.).
- Tunnistada luhtunuks Saaremaa Vallavalitsuse haridus- ja noorsootöösakonna juhataja ametikoha täitmiseks korraldatud avalik konkurss.
- Kuulutada avalik konkurss Saaremaa Vallavalitsuse haridus- ja noorsootöösakonna juhataja vaba ametikoha täitmiseks.
- Kinnitada Saaremaa Vallavalitsuse hallatavate asutuste ja tegevusvaldkondade 2019. aasta I lisaeelarve alaeelarved.
- Kinnitada eratee avalikuks kasutamiseks määramise tingimused ja rahaliste kohustuste võtmine (Sauveres asuv Ritsu tee nr 3730237).
- Anda nõusolek erinevate maakorralduslike toimingute tegemiseks.

Õigusaktidega saab tutvuda Saaremaa vallavalitsuse dokumendiregistris [delta.and-mevara.ee/saaremaa_vald/](https://www.saaremaa_vald/)

Tudengid saadavad saarlased metsa

Arhitektuuritudengid pakuvad Saaremaa sadamasse välja kruisituristide vaba aja sisustamiseks suurt puhkekeskust.

Saaremaa valla territooriumi edasist ruumilist arengut suunavate põhimõtete ja suundumiste määramine on täies hoos.

Marii Prii-Pärn
arhitekt

Holistilise, tasakaalustatud ja demokraatliku ruumi kujundamisse võiks ja peaks olema kaasatud igauks. Alles hiljuti lõppes üldplaneeringu ideekorje, mille käigus oli soovijatel võimalik oma ettepanekud teha. Erinevat vaatenurka ja mõtteid lisasid ka ruumimõtledarhitektuuritudengid.

Meri ja saarelisus, identiteet

Meri on oluline osa saarlase enesemääratlusest. Ka välise pilgu jaoks on saareline eluviis eriline ja väärtuslik. Rannikualadel kohtuvad loodus ja kultuur, meri ja inimene, erinevad huvid ja tõekspidamised, ka konfliktalade kontsentratsioon on seetõttu tihti suur ja konfliktid teravad.

Tallinna tehnikaülikooli arhitektuuri ja urbanistika akadeemia tudengite vaatluse all oli kogu rannajoon, jaotatuna grupiti enam-vähem võrdse pikkusega lõikudeks. Tudengite tööülesandeks oli esmalt tutvuda ja analüüsida rannajoont ning seejärel teha ettepanekuid ja leida tulevikuks parimad võimalikud stsenaariumid.

Aprillis toimus kahepäevane ringreis saamaks põgusat ülevaadet Saaremaa rannikualade maastikulistest eripäradest. Tutvuti erinevate sadamate, supelrandade, pankade, maasäärte, rannikute, mereäärsete külade ja alevikega

ning vaadeldi maastikku, inimest ja inimese jälge rannikulähedases maastikus.

Tööprotsessi jooksul uuriti seniseid arengudokumente ja kehtivaid üldplaneeringuid. Täpsemalt analüüsiti liikumisteede ja radade kulgemist, kohtumispaikade olemasolu ja iseloomu, erinevaid maastikutüüpe, asustusstruktuuri ning seoseid kunagiste elatuslaadidega. Arengudokumentidest tulenevaid eesmarke võrreldi ringreisilt saadud emotsioonide ja kohaanalüüsi tulemustega.

Nende tegevuste tulemusena jõuti erinevate arengusuundade, väärtuste või iseloomulike omadusteni, mida sooviti esile tõsta, või ka probleemkohtadeni, millega edaspidi tegeleda. Põhiküsimustena kerkisid, kuidas erilist säilitada ja hoida, samal ajal edasi arenedes, kuidas säilitada sidet merega, kuidas ühildada tänapäevast elulaadi traditsioonilisega. Käsitleti Saaremaa eri piirkondade omapära ja identiteediküsimusi.

Laiemalt arutleti ka saarelisuse plusside ja miinuste, püsiühenduse vajalikkuse ja sellega kaasnevate võimalike probleemide üle ning selle üle, miks on Saaremaa ainulaadne ja kuidas seda esile tõsta.

Ettepanekud ja arengustsenaariumid

Saaremaa valla üldplaneeringu koostamine on nii minevikku vaatav kui ka tulevikku ennustav protsess. Saavutamaks erinevates eluvaldkondades kaasagseid ja läbimõeldud põhimõtteid järgivaid lahendusi, on oluline teha laiapõhjaliselt koostööd erinevate inimeste, erialaspetsialistide, teadusasutustega. Inimeste kaasamine väljastpoolt valda võimaldab paljudele aspektidele vaadata mitmetahulisema pilguga.

Sarnaselt üldplaneeringu eesmärkidele oli tudengite tööde eesmärgiks pakkuda välja visioone ja arengupõhimõtteid ning anda selgeid suuniseid nende saavutamiseks. Oma rannikulõiku käsit-

lesid tudengigrupid läbi erineva aspekti ja vaatenurga, lähtuvalt nende enda huvist või hoiakutest.

Ruumimõtledarhitektuuritudengid olid erinevad, leidus nii tundlikke kui ka jõulisi sekkumisi.

Mõlemal juhul püüti olemasolevat väärtustada. Esitatud visioonid olid ühelt poolt kohaspetsiifilised, käsitledes rannikulõike detailsemalt, kuid siiski ka laiemat konteksti arvestavad.

Osa tudengeid keskendus ranniku ja mere rollile turismi ja teenuste sektori kujundamisel, teised pakkusid lahendusi ettevõtlusele ja tööstusele rannikualal või selle lähedal. Tehti ettepanekuid kahanevate piirkondade taasestustami-

“**Shinrin-Yoku ehk metsakümbeluse eesmärk on tuua loodusest kaugenev inimene metsa tagasi.**”

seks, näidates nende olemasolevat potentsiaali.

Turismi arendamist nähti erinevate nurkade alt, näiteks pakuti välja sadamatevõrgustiku ja -teenuste arendamist hobikaluritele, meresõiduhuvilistele või kasvõi selleks, et liikuda paadiga ümber saare, võimalusega vaadelda rannikuala mere poolt. Näiteks Ervin Golvih ja Jelena Kazak tegid ettepaneku läbi sadamatevõrgustiku taasmõtestada Saaremaad nii kohalikele kui ka väljast tulijale. Programm „80 tunniga ümber Saaremaa“ pakub turistile nii täisprogrammilist kava kui ka aktiveerib kohalikku merekasutajat. Näiteks Sõrvest Kuressaarde tööle võiks käia mere ühistranspordiga.

Metsakümbelusest raketibaasideni

Anastassia Jakobson ja Triinu Sooden-Pitsi sidusid oma töö jaapani metsakümbelusest Eestimaa kultuuriga. Shinrin-Yoku ehk metsakümbeluse eesmärk on

tuua loodusest kaugenev inimene metsa tagasi. Metsakümbeluse ehk loodusliku teraapiavormil on erinevatel maastikel erinev tähendus ja tervendamisvõime. Saaremaa mitmekesine loodus pakub mitmeid võimalusi teraapia arendamiseks meie keskkonnas ja sellega ka kohaliku turismi arendamist.

Arhitektuuritudengid Elis Märks ja Tauri Tamme tegid ettepaneku sisustada nii olemasolevad tühjaks jäänud raketibaasid matkajate infrastruktuuriga kui ka tõsta Saaremaa sadama tarbitavust uue keskuse loomise kaudu sadamasse.

Ruumimõtledarhitekt Kristel Sepp ja Ahto Aasma käitlesid Kuressaare tihendamist mereäärsete alade arvult julgelt. Lisaks segasid nad tänapäeva tööstusalasid puhke- ja elamisaladega, mis löid huvitavaid vaatamis-, tutvumis- ja olemiskeskkondi.

Kokkuvõtlikult – pea igasse rannikulõiku pakuti välja jalgratta- või matkarada, andes sellega selgelt mõista, et see temaatika on oluline ja vajab täpsemat käsitlemist.

Tuuleenergeetika arendamise võimalikkust pigem ei nähtud. Elamualade arendamist nähti ette peamiselt olemasolevaid elamualasid tihendades või laiendades. See- ja põhiküsimused ja -vastused tudengite tööst väljendasid, kuidas olemasolevaid, väljakujunenud väärtusi ja struktuure ära kasutada ning veelgi paremini tööle panna. Iga paiga visioon ja arengukontseptsioon ning läbi analüüsitud arengustsenaariumid peegeldasid neid eripärasid ja tudengite hoidlikku suhtumist Saaremaa rannikualadesse.

Tudengid olid kaasatud koostöösse Coast4us projekti raames. Tudengite arutelusid ja koostööd hoidis üleval Tallinna tehnikaülikooli õppejõud, arhitekt ja planeerija Irina Raud ning õppejõud Kristi Grišakov, Saaremaaga aitasid tutvuda arhitektid Mark Grimitliht ja Marii Prii-Pärn.

Tudengite töödega saab tutvuda <https://uldplaneering.saaremaa.ee/>.

1 KÜSIMUS

Millest on tingitud mittetulundustegevuse toetamise korra muutmine?

Kristiina Maripuu
abivallavanem

Mittetulundustegevuse toetamise eesmärgiks on aidata kaasa omaalgatusele ja ühistegevusele ning toetust saavad selleks taotleda MTÜ-d, seltsingud ja sihtasutused. Eelduseks on, et tegevused, mis toetuse abil ellu viiakse, peavad olema suunatud valla elanikele või esindama valda laiemale üldsusele.

Saaremaa vallas kehtiv mittetulundustegevuse toetamise kord kinnitati vallavolikogu poolt möödunud aasta 21. juunil – tegevustoetuse taotlemise osas jõustus see 1. septembril ja tervikuna käesoleva aasta 1. jaanuarist.

Nüüdseks on selle korra alusel määratud tegevustoetused, viidud läbi LEADERi programmi projektide omafinantseeringu taotlusvoor ja eri valdkondade projektitoetuste taotlusvoor ning samast määrusest lähtutakse ka külaraha maksmisel.

Korra rakendamisel on ilmnunud, et selle ülesehitus võiks olla lihtsam ja kompaktsem ning paraku saab praegu mõnda punkti tõlgendada mitmeti. Viimasele on vallavalitsuse tähelepanu juhitud ka vaide esitamisega. Nendest esmastest vajakajäämistest rääkisin maikuuks nii kohtumisel külaliidritega kui ka arendus- ja kommunikatsioonikomisjoni koosolekul ning tutvustasin ka kavatsust kehtiv kord tervikuna üle vaadata. Mõtet see dokument nii-öelda avada on igati toetatud.

Ehkki väiksemad muudatused oleks saanud viia sisse juba vallavolikogu juunikuul istungil, otsustasime, et eelnõud peaks menetlema kahel lugemisel, mis võimaldab ka kogukondade kaasamist. Nii jääbki nüüd eelnõu kahe lugemise vahele veidi enam kui kaks kuud ning arvamused ja soovitusel on võimalik kiirustamata läbi mõelda.

Üpris heaks võrdluseks on aleviku- ja külaavanema statuut, mille puhul saime külaseltsidelt, osavallakogudelt ja Lääne-Saare kogukonnakogult väga palju tagasisidet ja konstruktiivseid ettepanekuid, mis eelnõusse suuresti sisse läksid, nagu ka volikogu komisjonide muudatusettepanekud. Kindlasti andis laialdane kaasamine hoopis parema lõpptulemuse, sest oma arvamust sai avaldada ka osapool, keda see dokument otseselt puudutab.

Praeguseks on mittetulundustegevuse toetamise korra eelnõud arutanud suurem osa vallavolikogu komisjonidest, see on läbinud vallavolikogu esimese lugemise ning eelnõu on saadetud arvamuse andmiseks kõigile osavallakogudele ja Lääne-Saare kogukonnakogule – tagasisidet ootame 1. augustiks. Enne teist lugemist saavad oma muudatusettepanekud esitada ka volikogu komisjonid ning uue määruse kinnitamine on vallavolikogu 29. augusti istungi päevakorras.

Millele peaksime tähelepanu pöörama? Taotlejate peamine ootus on, et taotlused saaksid senisest kiiremini vastused. Näiteks tegevustoetuse taotlused tuli esitada 1. oktoobriks, kuid tulemused sai kinnitada alles märtsis, pärast seda, kui vallaeelarve oli vastu võetud. Ehkki esialgses eelnõus on 1. oktoober taotlemise tähtajana veel sees, on jõutud seisukohale, et aega taotluse esitamisest otsuse vormistamiseni tuleb lühendada maksimaalselt kolme kuuni.

Samuti peaks taotlejatel olema parem ülevaade, millised toetusvõimalused aasta lõikes on, sealhulgas info taotlusvooruade ajakava kohta. Taotluste hindamise saab muuta selgemaks, kui kinnitada ametlikud hindamiskriteeriumid, millega taotlejad saavad juba eelnevalt tutvuda. Võrreldes möödunud aastal tegevustoetuse taotlemisega, on taotlemine sel aastal juba mugavamaks muudetud ja nii projektitoetust kui ka külaraha on saanud taotleda ka e-keskkonnas.

Seega saab kokkuvõtva eesmärgina öelda, et taotlemine ja toetuste määramine peaks edaspidi olema kiirem, lihtsam ja selgem.

Eelnõuga saab tutvuda infosüsteemis VOLIS (lühilink <https://tinyurl.com/mittetulundustegevus>).

ARVAMUS

Tere tulemast, puhkajad!

Margit Kõrvits
MTÜ Visit Saaremaa
tegevjuht

Buongiorno! Good morning! Hyvää huomenta! Labrit! Dobroje utro! ja kes teab veel mitmes keeles kõlavad hommikutervitused üle suvise Saaremaa.

Turismihooaeg algas täistuuridel ning ainuüksi jaanialal oli mandrilt saabujaid rohkem kui aasta varem. Meie jaaniöödest räägitakse legende ning suurim võlu peitub ilmselt lihtsuses. Kaunis loodus, jaanilõkked ning kohalikud inimesed – see on see, mida külastaja loodab leida. Ja ilmselt leiabki, miks ta muidu ikka ja jälle tagasi tuleb.

Turist pole enam ammu see, kes tuleb, ühes käes kohver, teises fotoaparaat, suures reisigrupis liikudes. Täna tehakse reisiplaanid tihti viimasel minutil, öömaja broneeritakse teel olles ning enamik piltegi on kogu sõpruskonnale kohe nähtavad. Seega on kõigel, mida küllaline näeb või kogeb, hindamatu väärtus. Nii võib mõni halb tagasiside Trip Advisoris põhjustada negatiivse doominofekti ning tagajärjeks võib teenindusettevõtte olla palju pahandusi. Samas ahvatlevad pildid ning positiivsed soovitusel tekitavad justkui võluväl reisihuvi ning uusi külastusi.

Seetõttu omab kvaliteedi hoidmine teeninduses üha enam tähtsust. Iga hea soovitus on väärt pingutust. Mis võib parem olla, kui lisaks loodusele, ajaloo, toidule ja elamusele kiidetakse laias maailmas just nimelt meie head teenindust.

Saaremaa külastamistest suurim osakaal on siseturismil. Seetõttu käivitas Visit Saaremaa juuni alguses külastajauringu, et saareküllalisi paremini tundma õppida. Lühikese ajaga on vastajaid pea 550. Vahekokkuvõtteks võib öelda, et enamik Eesti küllalistest saabub meile Harjumaalt ning on siin juba mitmendat korda. Endiselt on populaarseimad reiseesmärgid spaapuhkus, loodus, sündmused, ajaloo ja kultuuriga seotud vaatamisväärsused ning üha enam ka töö ja puhkuse ühendamine. Kõige rohkem on küllalised leidnud infot Visit Saaremaa sotsiaalmeedia kanalitest ja kodulehelt.

Enamasti reisitakse koos pere ja sõpradega, keskmiselt veedab üks inimene saarel 2–3 ööd ning kulutab umbes 50 eurot päevas.

Välismaalased nimetavad Saaremaale reisimise eesmärkideks eelkõige tutvumist ajaloo- ja kultuuripärandiga, aktiivset puhkust ja erinevaid sündmusi, veetes siin 2–4 ööd ja kulutades keskmiselt 150 eurot päevas.

Küsimusele, mis teile Saaremaal enim meeldib, on vastus päritolust olenemata valdavalt ikka loodus, hea toit ja kultuur.

Turismitrendide raporteid lugedes jääb silma, et kogu maailmas otsitakse üha enam vähemtuntud, avastamata ja turistidest üleküllastamata sihtkohti. Tulevikus soovitakse reisimisel osa saada kaasaegsest „luksusturismist“, mis tähendab linna ja maa sümbioosi koos mugavate elamisitingimustega ja uute elamustega. Olulisteks märksõnadeks on ka tehniliselt arenenud piirkonnad, mis võimaldavad ühendada tööd ja puhkuse. Aina enam reisivad koos vanavanemad ja lapselapsed, täiskasvanud lapsed oma vanematega. Olulisel kohal on autentne kohalik toit ja kohaliku tootja toetamine. Neid trende silmas pidades on Saaremaal palju pakkuda.

Et turistid juba enne siia jõudmist saaksid aimu, mida vaadata ja kogeda, avas Visit Saaremaa koostöös TS Laevadega praamidel liikuva turismiinfopunkti. Esimene *pop-up* turismiinfo oli avatud 21. juunil parvlaeval Tõll ning reisijad võtsid selle soojalt vastu. Heameel oli jagada teavet saarte vaatamisväärsuste kohta, tutvustada erinevaid sündmusi ning loomulikult ei pääsenud rahvariideselikutest teavet jagavad tüdrukud ka ühistest pildistamistest.

Turismiinfo praamidil tuleb veel viiel korral enne suursündmusi – 12. ja 26. juulil, 9. augustil, 6. septembril ja 11. oktoobril. Lisaks saab praamilt kaasa haarata värsked Saaremaa ja Muhu kaardid, need leiab ühiselt aluselt koos Ehtne Toode teejuhiseiga.

Tihti küsitakse meilt, mida puhkuse ajal Saaremaal teha. Vastus on üllatavalt lihtne – puhata!

Laps tülitsevas peres. Mis aitaks?

Tülisid ja erimeelsusi perekonnas ei saa varjata. Isegi kui püüda laste ees head nägu teha, aimavad nad õhust, et midagi ohtlikku on nende kodus toimumas.

Monika Sarapuu

lastekaitseteenistuse juhataja

Kodudes, kus varjatakse probleeme ega räägita neist, hakkab tavaliselt reageerima kõige nõrgem lüli – lapsed, enamasti üks lastest. Ülejäätutel on mingid kaitsemehhanismid olemas ja nad leiavad endale rakendust ka väljaspool kodu, aga kõige nõrgemal ei ole. Ta reageerib viha, sõnakuulmatuse, depressiooni, enesekahjustamise, eemale tõmbumisega jne. Vanemad on mures – mis tal viga on ja vaatavad abitsiivalt ringi, et palun aidake meie last.

Parim ravi on perekond, ütlevad pereterapeutid. Vaadake enda olukorda ja mõelge seejärel, kas te soovite jääda kokku või minna lahku. Mõlemad variandid on võimalikud ilma hukkamõistuta. Lapse jaoks jäävad tema vanemad alati pereliikmeteks, aga laps soovib rahulikke ja turvalisi, mitte riidlevaid ja vaenulikke vanemaid.

Vanematel on kaks valikut

Laps eelistab iga kell ema või isa, kes küll ei ela temaga koos, aga kes on turvaline ja hoolitsev, selle asemel, et elada koos vanemaga, kes ei tahagi tulla koju või kes kodus on nutune või vihane. Oleneb kui kuldsete käeraudadega lapsed ema või isa küljes kinni on, aga tavaliselt oodatakse suureks saamist, et kaduda nelja tuule suunas ja lõigata läbi oma kuuluvus; või jääda nõrgemale vanemale toeks ja valvuriks, ohverdades omaenese vabaduse. Ükskõik kumba teed minna, tütre või poja hinge jääb emotsionaalne tühjus ja üksindus. On suur tarkus säästa oma lapsi sedasorti kannatustest.

Kui vanemad otsustavad kokku jäämise ja raskustest üle saamise püüdmise kasuks, tuleb hakata omavahel rääkima. Kui ise seda ei suuda, tuleb leida abi väljastpoolt. Kas otsida ise Saaremaal või mandril tegutsevaid psühholooge või perenõustajaid või tulla ja küsida infot lastekaitsetöötajalt (kellelt saab infot spetsialistide ja rahastamise kohta).

Kõige hullem on jääda ootama, et äkki loksus suhe ise paika ja laps hakkab korralikult käituma. Kui

lapsel on juba sümptomaatiline käitumine avaldunud, ei taandu see iseenesest. Muutuse tekitab muutus suhetes. Peresuhte avamine ei ole emotsionaalselt kerge, seda enam kui tõrgete ja kapseldumise põhjus on emma-kumma päritolupere suhetes, hoiakutes või peresaladustes. Võib ju mõelda, et kuidas ma laon kõik lagedale ja näitan ennast nõrgana? Aga need, kes oma lastest ja partnerist tõsiselt hoolivad, võtavad julguse seda teha. Lapsed on väga tänuilised, kui nende tülitsevad vanemad abi otsivad. Veel parem, kui teraapiasse kaasatakse ka lapsi. See suurendab nende turvatunnet ja lootust hoolivale perele ning sellele, et nad saavad olla jälle lapsed, mitte rahuvalvurid ja väikesed täiskasvanud.

“**Palun vaadake oma lapsi, kas nad on rahulolevad ja tahavad tegeleda eakohaste huvidega või on nad murelikud, trotslikud, võimalikult palju kodust eemal, kinnised ja võõrdunud.**”

Kui see ei õnnestu, kaaluge lahku kolimist. Teie olete suured ja peate emotsionaalselt raskete olukordadega toimetulekul oma lastele näitama, kuidas käituda. Lapsed õpivad toimetulekut teie pealt. Näidake, et ema ja isa on targad ning tulevad ka rasketel aegadel toime ja peavad üksteist lugu. See võib osutuda raskeks, sest sügavas kriisis kaotavad inimesed mõnikord õpitud emotsionaalse ja kultuurse tarkuse ning esile tõuseb tuhandeid aastaid tagasi inimarengus väljakujunenudaju osa, mis teab ainult käse – võitle, põgene

KUI PERESUHTE ON KORRAST ÄRA

Vanemad, tehke otsus, kas lähete lahku või püüate koos edasi minna.

Kui otsustate kokku jääda, lahendage oma erimeelsused. Kui ise ei suuda, ärge kartke abi otsida. Ka valla lastekaitseteenistus võib aidata teid psühholoogi või perenõustaja leidmisel.

Pidage alati meeles: tülitsevast perest hakkab laps eemale hoidma või vastupidi – hakkab kaitsma üht vanemat oma vajaduste (kool, sõbrad, huvialad) kõrvalejätmise hinnaga.

või tardu. Need on kõige ürgsemad ja samas kõige madalamad käitumismustrid, mis hoolivad ainult endast ja oma võimalustest.

Laps põgeneb kodust

Kodus, kus võitlevad kaks täiskasvanut või üks vanematest on tardunud ohver, ei ole lastel olemiseks kohta. Nad ei mahu sinna ära.

Keegi peab ruumi tegema. Kui vanem ruumi ei tee, läheb laps ära. Äärmuslikul juhul, kui lapsel mõnda teist usaldusväärsust täiskasvanut ei ole, kelle juurde minna, võib ta liituda mõne noortekambaga, et tunda kuuluvust. Või hakkab ta ühte vanemat kaitsma selle hinnaga, et jätab kõrvale oma vajadused (kooli, sõbrad, hobid) ning keskendub ema või isa emotsionaalse heaolu valvamisele ja tagamisele.

Võitlevad vanemad võivad ise sundida last poolt valima. Äärmuslikel juhtudel manipuleeritakse lapsega sel moel, et ta hakkab teist vanemat vihkama, kuigi südames soovib armastada mõlemat. See on lapsevanema poolt vägivaldne, valu ja viha panevad teda oma lapse suhtes ebavõrdseks käituma. Vanem on oma tunnetega nii segaduses, et ei adu kahju suurust, mis ta lapsele teeb. Täis-

kasvanu kaotab oma elukaaslase, aga laps ema või isa. See kaotus on kordades suurem, sest ema või isa saab olla ainult üks. Laps ei jää alati 3-4-5-aastaseks, kümne aasta pärast näitab ta oma rahulolematust hoopis teistmoodi välja. Meelde tasub jätta ka see, et lõpetatakse paarisuhe, mitte vanema ja lapse suhe. Seda suhet ei ole võimalik eluajal lõpetada.

Palun vaadake oma lapsi, kas nad on rahulolevad ja tahavad tegeleda eakohaste huvidega või on nad murelikud, trotslikud, võimalikult palju kodust eemal, kinnised ja võõrdunud. Või on nad nähtamatud ja ülipüüdlid, oma vanemate emotsionaalset seisundit jälgivad, olematute vajadustega. Seejärel vaadake oma peresuhteid ja mõelge, kas mu lapse käitumine võib olla seoses minu suhtega tema isa või emaga, õdede, vendade või vanavanematega. Kui teil tekib kahtlus, et on, siis tõenäoliselt on see tõsi.

Hea asi on see, et suhteid saab alati klaarida ja siluda. Oma lapse ja pere poole saab alati samme astuda. Ainult peab olema järjekindel ja aus. Kui vajate teavet, kust leida abi perekriisidega toimetulekul, on Saaremaa valla lastekaitseteenistus valmis abistama.

Abruka elanikele hakkab kaasaegseid sideteenuseid pakkuma Telia

Telia Eesti AS ja Saaremaa vald sõlmisid tänavu kevadel koostöökokkuleppe, mille alusel valmis saarele vahetult enne jaanipäeva teenuste pakkumist võimaldav telekommunikatsiooni taristu. Telia teenused jõuavad Abruka saare elanikeni EAS-i väikesaarte programmi toel saarele rajatud valguskaablivõrgu kaudu.

Telia Eesti võrgu- ja infrastruktuuri üksuse juhi Toivo Praakeli sõnul on ettevõtte valmis saarel pak-

kuma Telia TV ja kõneteenuseid ning internetiühendust kiirusega kuni 100/100 Mbit/s, mis on märgatavalt suurem koostöölepingus ette nähtust (25 Mbit/s allalaadimisel ja 3 Mbit/s üleslaadimisel).

„Juba sügisel suudame Abruka elanikele pakkuda veelgi kiiremaid internetiühendusi, mille alla- ja üleslaadimiskiirused ulatuvad kuni 300 Mbit/s-ni,“ lisas Praakel.

Kokku on Abrukal u 40 majapidamist, kes kõik saavad soovi

korral tellida Telia koduinterneti- ja TV-teenuse.

Saaremaa abivallavanema Jüri Linde sõnul alustati Abruka sideprojektiga Lääne-Saare vallas 2016. aastal. Linde ütles, et heameel on tõdeda, et kõik Abruka majapidamised saavad kokkulepitult kiire interneti.

„Tehniliselt on keeruline üle vee õhu kaudu kvaliteetset sideühendust Abrukale tagada, see nõuab teenusepakkuja nutikust ja inno-

vatiivsust. Koostöö Teliaga selles projektis on olnud igati positiivne ja loodetavasti jäävad ka Abruka inimesed pakutava teenusega rahule.“

Lisainfot Telia teenuste ja pakutavate võimaluste kohta leiavad Abruka elanikud Telia iseteenidusest, helistades infonumbrile 123 või külastades Telia Kuressaare esindust.

Raigo Neudorf,

Telia Eesti AS meediasuhete juht

Saared uuenduste teel

Projekti käigus külastati Illiku laidu, kus I Land Soundi ja Piidivabriku tegevustest andis ülevaate MTÜ Piidivabrik juhatuse liige Paap Uspenski (all paremas nurgas).

FOTO: Risto Kaljuste

Juuniku alguses võõrustas Saaremaa vallavalitsus kolmel päeval projekti „Islands of Innovation“ partnereid Hollandist, Taanist, Portugalist ning Kreeka saartelt ja saarestikest. Tegemist on Interreg Europe'i programmi innovatsiooni suunatud projektiga, mille laiem eesmärk on toetada saartel majanduse mitmekesistamist. Varasemalt on projekti raames külastatud Samsø saart Taanis, Madeirat ja Assoore Portugalis ning Texeli ja Vlielandi saari Hollandis.

Iga projektipartner on saarelise eluolu kitsaskohtade ja võimalike lahenduste välja toomiseks kaasanud oma piirkonnast omavalitsuse, ettevõtlussektori, ülikoolide ja kohalike kogukondade esindajaid. Saaremaa vald keskendub projekti käigus ettevõtluskeskkonnale ja selle erinevatele tahkudele.

Saartel on sarnased mured

Projektis osalevad saared erinevad üksteisest nii kliimatingimuste, rahvaarvu, asustustiheduse kui ka majandusliku edukuse osas. Siiski seisavad kõik projektipartnerid silmitsi sarnaste muredega:

noorte arvu kahanemine, elanikkonna vananemine ja vähenemine, mastaabisäästu puudumisest tulenev kallim tootmine, väiksemad sissetulekud suurte linnadega võrreldes, hooajalisusest tingitud probleemid nii töökohtade kui ka töötajate leidmisel, problemaatiline transport, sobivate eluasemete nappus jne.

Projekti raames vahetavad projektipartnerid õpetlikke kogemusi ning jagavad piirkondlike edulugusid uuenduslikest lahendustest, mis edendavad elu saartel, võimaldades saarte elanikele kvaliteetsemat elamist, õppimist- ja töötamistingimusi.

Saaremaa elust ja arengutest andis ülevaate vallavanem Madis Kallas. Oma tegemisi tutvustasid tehnikaülikooli väikelaevaehituse kompetentsikeskus, Kuressaare Edukator, OÜ Sandla Puit, Alunaut OÜ, Rautsi talu ja Koplimäe mahetalu. Suur oli külaliste huvi ka Piidivabrik MTÜ korraldatava I Land Sound festivali vastu.

Kohtumise viimasel päeval toimus seminar, mis käsitles uusi ettevõtlusmudeleid. Aalto ülikooli jätkusuutliku disaini abiprofessor

dr Idil Gaziulusoy tutvustas nii projektipartneritele kui ka kohalikele huvigrupile globaalseid arengustenaariumeid ja neist tulenevaid linnaplaneerimise meetodeid. Tema sõnul on muutuste planeerimisel alati vaja arvesse võtta kolme mõõdet – loovus, rakendatavus, muutused poliitikates.

Ettevõtmiste katselaborid

Uutest mudelistest ja suundumustest ettevõtluses rääkis Aalborgi ülikooli jätkusuutliku innovatsiooni ja poliitika professor dr Han Brezet. Ettekandest jäi põhisõnumina kõlama metafoor, et roog tuleb valmistada kättesaadavalt koostisosi loominguks kasutades ning et seda ei tasu valmistada väga keerulist retsepti järgides.

Projekti „Islands of Innovation“ juhi Simon Tijsma arutelu keskenus saarte kui innovatsiooni edendavate keskkondade arengule.

Projekti raames töötatakse välja saareliste piirkondade jaoks innovatsiooni edendamise juhised. Iga projektis osalev saar valmistab ette tegevuskava, mille eesmärk on suunata avalike poliitikate

kaudu arengut nii, et saared oleksid uuenduslike ettevõtmiste katselaborid ja pakuksid keskkonda, mis toetaks uuenduslike algatusi ning köidaks noori ja ettevõtlikke inimesi. Tegevuskavade ettevalmistamisega jätkatakse selle aasta lõpuni, pärast seda jätkab kahe järgneva aasta jooksul iga partner tegevuskava rakendamise oma saarel.

Kevadel viidi partnersaarte noorte hulgas läbi küsitlus, saamaks ülevaadet, mida noored elust saartel arvavad. Kokkuvõtet Saaremaa noorte arvamusel saab lugeda juba sügisel.

Katrin Sagur,
arenduse peaspetsialist
Veiko Viil,
arenduse peaspetsialist

Surma registreerimine muutub lihtsamaks

Alates 1. juulist pole lahkunu lähedasel enam vaja surma registreerimiseks pöörduda kohaliku omavalitsuse perekonnaseisumetniku poole, sest surmatõendi väljastab tervishoiuteenuse osutaja.

„Kui seni pidi inimene lähedase surma korral matuse-, pärimis- ja muude vajalike tegevustega alustamiseks pöörduma esmalt tervishoiuteenuse osutaja poole ja siis kohaliku omavalitsusse, kus registreeriti surm ja anti surmatõend, siis juulikuust saab esmase surmatõendi tervishoiuteenuse osutajalt ja kohaliku omavalitsusse minema ei pea,“ selgitas

siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna juhataja Enel Pungas. „Niigi raskel ajal on inimese jaoks oluline, et asjaajamist ja käimisi oleks võimalikult vähe.“

Elektroonilise andmevahetuse käivitamisega jõuavad surmaga seotud andmed kiirelt rahvastikuregistrisse ning surma põhjuste registrisse. Sellega väheneb surnu lähedaste ajakulu, lisaks välditakse olukordi, kus lähedased peavad maksma riigile tagasi surnule väljamakstud toetusi või pensioni.

Arenduste tulemusel muutub surma põhjuste register elektroonseks ning paraneb registri andme-

te kvaliteet. „Kaovad paberil arstlikud surmateatised ja arstid ei pea enam andmeid paberil registrisse edastama,“ ütles sotsiaalministeeriumi e-teenuste ja innovatsiooni asekanter Kalle Killar.

Siseministeeriumi ja sotsiaalministeeriumi surma registreerimise lihtsustamise ühisprojekt sisaldas IT-arendusi ning muudatusi perekonnaseisutoimingute seaduses. Tegemist on esimese etapiga arendusprojekti, mille kaugem eesmärk on muuta kogu surmaga seotud asjaajamine paberivabaks ning võimalikult mugavaks kõigile osapooltele.

Siseministeerium

Kuidas taotleda matusetootust

Saaremaa vallas on matusetootust võimalik taotleda matuse korraldajal matuse kulude osaliseks hüvitamiseks surmatõendi alusel kuni kolm kuud pärast isiku surma. Üldjuhul makstakse toetust rahvastikuregistrijärgse Saaremaa valla elaniku surma korral matuse korraldajale.

Matusetootuse saamiseks tuleb esitada Saaremaa vallavalitsuse sotsiaal-osakonda Tallinna 10 või piirkonna teenuskeskusesse kirjalik taotlus toetuse saamiseks või esitada see elektrooniliselt Saaremaa valla kodulehelt <https://www.saaremaavald.ee/matusetootus>. Matusetootuse soovituslik blankett on kättesaadav Saaremaa valla kodulehelt.

Toetuse suurus 2019. aastal on 250 eurot.

Liina Kohu,
sotsiaalnõunik

LUGEJA KÜSIB

Millised võimalused on abielu sõlmimiseks ja kas sel suvel oleme selle sooviga juba hiljaks jäänud?

Avo Levisto

rahvastikutoimingu-
gute peaspetsialist

Abielu registreerivad Eesti Vabariigis maakonnakeskustes paiknevad kohalikud omavalitsused (Saare maakonnas Saaremaa vallavalitsus), notarid ja vaimulikud, kes omavad õigust nn ilmalikku abielu registreerida.

Abielu registreerimiseks tuleb abiellujail isiklikult kohale tulla esitada ühine kirjalik

abieluavaldus selles perekonnaseisuasutuses, kus soovetakse abielu sõlmida.

Abielu ei sõlmita varem kui ühe kuu ja hiljem kui kuue kuu möödumisel päevast, millal abiellujad on abielumisavalduse esitanud. Perekonnaseisumetnik võib mõjuvatel põhjustel tähtaega lühendada, kuid mitte pikendada.

Abielu sõlmitakse mehe ja naise vahel. Abielluda võivad täisealised isikud (erandina ka nooremad kohtu loal), kes on teovõimelised, kes ei ole vend ja õde ega poolvend ja poolõde, ja kes kumbki ei ole juba abielus.

Abielukande riigilõiv on 30 eurot, mida saab tasuda ka abieluavalduse esitamise ajal.

Saaremaa vallavalitsuses saab abieluavaldusi esitada igal tööpäeval kl 8.30–16.30, erandina kolmapäeviti kuni kl 18.00 ja reedeti kuni kl 15.00.

Abielu saab sõlmida kõikidel päevadel, v.a pühapäevad ja riiklikud pühad. Abielu saab registreerida nii piduliku tseremoonianena kui ka lihtsalt abielukande allkirjastamisega kahekesi ilma igaühe lisatoiminguteta. Abielutseremoonia jaoks on vallavalitsuses saal, kuhu mahub maksimumselt 50–60 inimest. Abiellujad võivad valida abielumiseks ka mõne teise koha kas linnas (nt raekoja saal, lossi kapiitlisaal, Meedla koda) või ka linnast väljas mõnes taluõues või lihtsalt looduskauis kohas, kuhu pereametnik kohale tuleb. Üldiselt on vallavalitsuse pereametnikud püüdnud täita iga sellise soovi.

Tänavu on Saaremaa vallavalitsusele esitatud 72 abieluavaldust (eelmisel aasta samal perioodil 76). Sel suvel on vaid kaks kuupäeva nii populaarsed, et nendesse päevadesse rohkem abielu sõlmimisi enam ei mahu, need on 20. juuli ja 10. august. Juulikuus sõlmib vallavalitsus 22 abielu, augustikuuks saab veel avaldusi esitada, hetkel on neid vaid 17.

Kas keslinna purskkaevus suplemine on ikka ohutu ja lubatud? Millist hooldust keslinna veesilm vajab?

Leo Rahu

keslinna ehitustööde projektijuht (AS Merko Infra)

Purskkaevu vette lisatakse vetikate tekke vältimiseks lisalahust, mis aga ei ole inimorganismile ohtlik. Seega saab väita, et vesi on inimesele ohutu.

Purskkaev vajab vaid korralist hooldust kivide vahele kogunenud prahi koristamise näol.

Mis puudutab inimeste liikumist purskkaevu alal – ka see ei ole ohtlik purskkaevu töötamiseks. Küll aga, kui jalgrattaga sõites purskkaevu pinnal järsult pidurdada, võib see tekitada kahjustusi töötavatele düüsidele. Kindlasti aga ei tohi purskkaevu alal liigelda mootorratta või mopeediga.

Kas Saaremaa valla on ka lipuvärvide mas-tivimpel, mille saaks koduaia heisata?

Saaremaa valla lipu ja vimpli kujundus ja kasutus on kirjeldatud valla põhimääruses. Ehkki kõik soovijad saavad endale tellida ka valla lipu, on vimpli kasutamine praktilisem ja vabam. Valla lipp on kingitud ka paljudele küladele. Mastivimpli võib heisata alaliselt ning arvestades, et aastast on vaid 14 ametlikku lipupäeva, saab muidu tühjaks jäävas lipumastis muul ajal lehvida vimpel. Enim on levinud rahvusvärvide vimplid, kuid kodudes ning ettevõtete haljasalades on igati sobiv kasutada ka valla värvide mastivimplit. Vimpli soovitatav pikkus on pool masti kõrgusest – näiteks kuumeetrisele mastile sobib kolme-meetrine vimpel, ülemise otsa laius on 30 cm ja alumise otsa laius 10 cm. Kui on soovi valla lipu või mastivimpli tellimiseks, palume pöörduda vald@saaremaavald.ee või tel 452 5000.

SURMATÕENDI VÄLJASTAMINE ALATES 01.07.2019

SAAREMAA KANDID

Tõrise hoiab oma kultuuripärandit

Täpselt Saaremaa südames asub üheksa väikest küla (Kaubi, Tõrise, Tõru, Lussu, Eikla, Piila, Õha, Koidula ja Keskvere), mille külavanemad otsustasid üheskoos asutada Eikla piirkonna külade seltsi.

Triin Arva

Tõrise küla külavanem

Eesmärgiks oli teha vähem juuridilisi kehasid, kuid siiski üks, mille kaudu kõik piirkonna külade vanemad saaksid vajadusel kaasa lisa raha oma küla arengusse. Otsus tehti mais 2010. Nagu igas külas, nii ka meie omades kulgeb külaelu vaikselt ja rahulikult. Vahelduseks võtame vajaduse tekkides lisaks traditsioonilistele tegevustele ette mõne projekti.

Kohaliku Omaalgatuse Programmi (KOP-i) 2018. aasta sügisvoorust saime toetust projektile „Tõrise küla. Ajaloost tänapäeva läbi liikuva pildi“.

Olnust tänapäeva

Projekti eesmärk oli foto-, filmi- ja helimaterjali kogumine, kaasaajastamine ja kaardirakendusele kandmine, et võimalikult paljudel kogukonna liikmetel oleks võimalus mäletada. Maakeeli öeldes sündis kaardirakendus, kus on võimalik vaadata Tõrise küla kaarti, külas olnud ning olevaid maju ja pilte neis elanud inimestest. Lisaväärtusena kuulata kohapõhiselt helisalvestusi või vaadata filmiklippe.

Nii sündis kaasaegselt kokku pandud ja kõige lihtsamini mõistetav lugu olnust tänapäeva. Selleks et edaspidi oskaks ennast paremini paigutada suuremasse maailmapilti. Suuresõnaliselt ja arengukavaliselt oma kogukonna teadmise kasvatamise ja identiteedi tugevdamise kaudu saame ju paremateks maailmakodanikeks. Püüdleme muudkui selle poole, et saaremaiselt elujõuline ja ühtehoidev, kultuuriliselt isetegev ning kohalikku kultuuripärandit säili-

Tõrise inimesed laadal Kuressaares 1936 (Ainar Õunpuu erakogu).

tav ja jäädvustatav olla. Et oleks põhjust kodust välja tulla ning oskaks natukene osavamalt olevikule ja tulevikule vastu sammuda. Jagame tööd rõõmuga ka oma vallavanemaga, kes on võtnud ette suure isikliku projekti tutvuda kõikide uue Saaremaa valla küladega, samuti mäluasutustega, nagu raamatukogud, arhiivid ja muuseumid.

Ühisvaatamine Eikla klubis

20. juunil, mil Eikla klubis ühiselt projekti käigus kogutud fotosid, heli- ja filmimaterjali üle vaatasime, võttis Ainar Õunpuu, kelle põhjalikest uurimistöödest saime palju väärtuslikku infot projekti alustamiseks, imeliselt kokku meie küla pika ajaloo.

Ta rääkis: „Tõrise küla on väga vana ja põline Saaremaa küla, mida on esmakordselt mainitud 1592. aastal. Hiilgeaegadel on siin soode ja metsade vahel olnud kokku 38 majapidamist, millest tänaseni on säilinud 16. Elanikkond vähenes enim Teise maailmasõja ajal ja sellele järgneval perioodil. Külla jäid naised ja lapsed, vähe mehi: ligi kahekümnest sõtta mo-

biliseeritud noorest mehest tuli külla tagasi vaid kolm.

Siberisse küüditati kolm perekonda, kellest Tõrisesse tagasi ei tulnud keegi. Alates 20. sajandi keskpaigast hakkas majapidamiste hulk märkimisväärselt vähenema, millest enamik on ära lagununud. Täna on Tõrise väike küla Kesk-Saaremaal. Suvel on külas rohkem inimesi, talvel jälle vähem.“

Projekti kohta avaldas oma arvamust ka Heidi Raimla, samuti Tartu ülikoolist, nagu Ainargi. „Kuigi enamik fotopärandist on kaduma läinud, on erakogudes säilinud siiski arvestatav hulk fotosid,“ rääkis Heidi. „Võiks arvata, et „vanal Eesti ajal“ ei tehtud peaaegu üldse fotosid, siis nii see tegelikult ei olnud. Kui on pilte kenasti hoitud, on neid arvestatav hulk, mitte vaid üks-kaks. Ilma külas pikalt elanud vanaemade ja vanaisadeta poleks teada nii paljusid mälestusi ega külajutte ega tuvastatud piltidelt nii palju inimesi. Pilti on küll kena ka omaette vaadata, kuid pildile juurde kuulnud lood annavad pildile sisu ja mahlakust. Aga ka teistpidi võib olla, et kui on

olemas tekstiline mälestus, tahaks kangesti pilti kõrvale saada. Ja kui veel kogemata leida juurde mõni videoke või helilindistus, siis oi seda rõõmu...“

Niimoodi kildhaaval suurest uudishimust, teadmisjanust ja tegutsemisvajadusest see Tõrise küla ajaloolise mälu kokku panemine kulges. Suurelt ekraanilt oma vanu paberpilte on ju eriti kena elamus näha.“

Töö ei lõpe

Kuigi projekti esitlusüritus Eikla klubis on läbi, ei tähenda see, et nüüd on pildi-, filmi- ja helimaterjal lõplikult koos ja kaardirakendus ei arene edasi. Kui leitakse veel materjale, talletab Ainar Õunpuu ka need.

Lõpetuseks tänan kõiki. Neid, kes ammuviindund mõtet projektiks koondada aitasid, neid, kes vaeva nägid ja tööd tegid, neid, kes pilte, filme ja heli jagasid, mälestusi rääkisid ning kohti/inimesi tuvastada aitasid, neid, kes tehtud tööd oma silmaga kaema tulid, neid, kes alati õigel hetkel olemas olid. Olge te tuhandest tänatud!

Kõva Mehe jooks pani proovile ka naised

29. juunil toimus 8. Kaarma linnusejooks ning jooksupäeval said nii lapsed kui ka täiskasvanud end proovile panna. Mõõtu võttis 51 last ning jooksu distantsid ulatusid maksimaalselt 1000 meetrini.

Täiskasvanutele mõeldud põhijooks kandis esmakordselt uut nime – 1. Kõva Mehe jooks –, kus osales 35 jooksusõpra. Rada, mis oli takistusterohe, väsitas nii mõnegi jooksja sedavõrd, et kahe ringi asemel läbiti vaid üks. Jooksu pikkus oli ligikaudu 4500 meetrit.

Naiste hulgas tuli 1. Kõva Mehe jooksu võitjaks Helina Pärn, teiseks Lisett Alt (kuni 35 vanusegrupi võitja) ning kolmandaks Epp Kristel Tuisk. Meeste hulgas saavutas esikoha Mairo Mändla ning teine ja kolmas koht kuulusid vastavalt Tarmo Mändlale (50+ vanusegrupi võitja) ja Kaido Eichfussile (40+ vanusegrupi võitja).

Jooksupäeva korraldasid Kaarma Sport Management ja Võhma kultuuri- ja spordiselts. Tänuksõnad sponsoritele ja abilistele: Saaremaa vald, Delifood, S-Link, Kaubi küla arenguselts, Tiia Alesmaa, Anneli Ool.

Kaarma mehed ja naised domineerisid rannavõrkpallis

29. juunil toimus Kuressaare rannas Saaremaa piirkondade mängude järjekordne etapp rannavõrkpallis. Võistlusel andis abivallavanem Helle Kahm üle Saaremaa vallavalitsuse tänukirja Asko Esnale tehtud töö eest Saaremaa võrkpalli edendamisel ja arendamisel.

Mängudel osales viis piirkonda – 7 mees- ja 6 naiskonda. Meeste finaalis võidutses Kaarma (Villu Vahter, Kevin Saar), alistades Sõrve (Siim Rantanen, Maksim Losnikov) tulemusega 2:0. Kolmas koht kuulus Leisile (Cris-Karlis Lepp, Egert Andrejev ja Kristjan Lepp). Edukas oli Kaarma piirkond ka naiste võistluses. Gerli Gull ja Kätriin Põld alistasid finaalis Leisi naiskonna (Cristin Lepp, Kariin Maidla ja Kristel Sild). Kolmanda koha pälvis Kärkla (Merike Kadaja, Karoli Mägi).

Järgmine piirkonnamängude etapp KURN toimub 10. augustil Kärkla.

Aivi Auga, spordinõunik

Elanike arv jätkas juunis suurenemist

Juuniku jooksul suurenes valla elanikkond kolme elaniku võrra. Loomulik iive oli negatiivne (-7), rändesaldo positiivne (+10). Valda sündis juurde 28 last ja registreeriti 35 valla elaniku surm. Valda asus juunikuus elama 49 uut elaniku, vallast lahkujaid oli 39.

Aasta esimese kuue kuu jooksul on valla elanikkond suurenenud 41 elaniku võrra positiivse rändesaldo (+92) arvel. Loomulik iive on endiselt negatiivne (-51), poole aasta jooksul on vallas registreeritud 169 sündi ja 220 surma (2018. a I poolaastal 171 sündi ja 230 surma).

Aasta esimesel poolel on valla pereametnikud registreerinud 40 abielu ja 12 abielulahutust, need arvud on praktiliselt samad eelmiste aastate sama perioodi näitajatega.

Avo Levisto, rahvastikutoimingute peaspetsialist

Vald tunnustas parimat lõpetajat

20. juunil toimus Eesti me-reakadeemia meremajanduse keskuses Kuressaare lõpuaktus, kus Saaremaa abivallavanem Helle Kahm andis üle valla rahalise preemia parima lõputöö autorile Tauri Põlluäärlele.

Lõputööd „Toidutoodete arendamisest Lääne-Eesti biosfääri programmilal“ juhendas vanemlektor Jana Raadik Cottrell.

Tauri Põlluäär lõpetas cum laude TalTechi ettevõtluse ja elamusmajanduse rakenduskõrgharidusõppe ning plaanib sügisel magistrantuuris jätkata maaülikoolis toiduainete tehnoloogia õppekaval.

Külavanemad ja vanemate valimised

Vallavalitsus kinnitas oma 28. juuni istungil **Kärneri** küla külavanemaks viieks aastaks Anneli Leisi ja **Hakjala** küla külavanemaks Kaia Raeti.

2. juuli istungil kinnitas vallavalitsus **Tagaranna** küla külavanemaks mittetulundusühingu Tagaranna Külaselts, **Mõnnuste** küla külavanemaks Tiina Saare, **Mullutu** küla külavanemaks Kristel Hani ja **Reeküla** külavanemaks Piret Paomehe.

Oti, **Põide** ja **Puka** külade külavanema valimise üldkoosolek toimub 12. juulil kell 18 Tujutares.

Sakla külavanema valimise üldkoosolek toimub 12. juulil kell 19 Sakla külaplatsil.

Väljaküla külavanema valimise üldkoosolek toimub 12. juulil kell 19 mõisa õuel.

Kõrkvere ja **Leisi** külade külavanema valimise üldkoosolek toimub 19. juulil kell 18 Kõrkvere seltsimajas (vanas koolimajas).

Neemi küla külavanema valimise üldkoosolek toimub 20. juulil kell 12 Neemi külaplatsil.

Lindmetsa küla koosolek toimub 20. juulil kell 12 Kordoni talus (Lindmetsa vana sadam). Päevakavas: Saaremaa valla külavanema statuudi tutvustus, külavanema valimine, küla tulevikuplaanid, jooksivad küsimused.

Koigi küla külavanema valimise üldkoosolek toimub 21. juulil kell 10 Kangaste mäel.

Kehalise kasvatuse õpetajatele avaldati tänu

26. juunil kutsus Saaremaa vallavalitsus ja Eesti Koolispordi Liit pidulikule lõunasöögile Saaremaa kehalise kasvatuse õpetajad. Tänuksõnad kehalise kasvatuse õpetajatele ütles Saaremaa vallavalitsuse poolt haridus- ja noorsootöö osakonna juhataja Raivo Peeters. Kokkusaamisel arutleti kehalise kasvatuse hetkeseisu, selle muutmise suundade ja muutustest tulenevate plusside-miinususte üle.

Saaremaa vallavalitsuse spordinõuniku Aivi Auga sõnul liiguvad tänapäeval lapsed vähe ning seetõttu on kasvanud nii rasvunud noorte kui ka infarktide arv. „Vaadates seda kurba statistikat, on järjest suurem roll ja tähtsus kehalise kasvatuse õpetajatel, kuna paljuski

saab kogu meie elu liikumisharjumus alguse just koolist. Saaremaal võime oma kehalise kasvatuse õpetajate üle uhked olla, sest enamik meie õpetajaid on kõrgharidusega spordipedagoogid, kellel suur teadmiste ja praktiliste oskuste pagas,“ lausus Auga. Spordinõunik lisas, et sageli jääb paljudele märkamata õpetajate tööväline aeg ja panus, näiteks nädalavahetustel, mil osaletakse lastega võistlustel ja turniiridel. „Need inimesed ei loe oma töötunde ja puhkepäevi.“

Auga soovis omalt poolt kõigile kehalise kasvatuse õpetajatele uuel õppeaastal jätkuvat energiat noorte füüsilisel arendamisel.

Saaremaa Teataja

KULTUURI- JA SPORDISÜNDMUSED

LEISI

Leisi lauluväljak

11. juulil kl 20 suveõhtu kontsert. Aegumatuid viise esitab ansambel Laine. Pilet 5 eurot, müügil tund enne algust kohapeal. Lastele tasuta.

ORISSAARE

Orissaare kultuurimaja

10. juulil kl 14 kino lastele – animafilm „Dilili Pariisis“.

17. juulil kl 14 kino lastele „Bändipoisid“.

19. juulil kl 16 konkurss-festival Annetekoda 2019.

28. augustil kl 14 kino lastele „Kasper ja Emma lähevad teatrisse“.

Orissaare laululava

12. juulil kl 20 Vana Baskini teatri etendus „Kas hakkame seksima?“. Piletid Piletimaailmast ja Piletilevist ning tund enne algust kohapeal.

5. augustil kl 19 etendus komöödiateatrilt „Igaühel neli nägu“. Piletid Piletimaailmast ja Piletilevist ning tund enne algust kohapeal.

SALME

Salme rahvamaja

8. augustil kl 19 Salme Vallateatri esietendus – Inga Abele „Saar, ehk mereremehe naine, kes ei olnud mere peale armukade“. Pääsmed 5 eurot eelmüügis, info 511 2757.

Salme Rannapark

16.–18. augustil IV rahvusvaheline Salme viikingiturg.

VALJALA

4. juulil Valjala alevikus orien-

teerumiselnapäevak. Start Pärna 2 kortermaja kõrval avatud kl 16–18.30. Väikestele lastele pildirada.

KURESSAARE

Ajamaja galerii

Keiu Kauri akrüülmaalide näitus „Hetked“, avatud 19. juulini.

Kuressaare kultuurikeskus Rühmituse P.E.A. näitus „Õige P.E.A.“. Rühmituse P.E.A. moodustavad Priit Joala, Erki Kasemets ja Andres Koort. Avatud 23. augustini.

Kuressaare Raegalerii

Maie Matsari õlimaalise näitus-müük „Lõpmatuse märgistus“, avatud 17. juulini.

Pargi tenniseväljak avatud E–R kl 10–21, L–P kl 11–19. Vihma korral broneeri väljak spordikeskuses Vallimaa 16a. Lisainfo ja brontel 452 0375, 524 7673; www.saaremaaspordikool.ee.

Ootame teie infot piirkondades toimuvate ürituste ja sündmuste kohta järgmisesse vallalehte hiljemalt 15. juuliks. Leht ilmub 18. juulil!

Teema-aasta 2019: Laulupidu 150. Eesti laulu ja tantsu juubeliaasta.

KOKKUTULEKUD

Hakjala külaplatsil toimub 12. juulil kell 18 suvepidu kõigile. Tegevused/mängud õhtujuhiga. Kl 21 astub lavale Sada Ja Seened. Sissepääs/loterii 2 eurot (kuni 16 a tasuta). Tule ise ja haara sõber ka kaasa! Kohapeal toitlustus. Näeme suvepeol!

Kaia Raet

Atla küla 5. kokkutulek toimub 13. juulil algusega kell 12 külaplatsil. Külavanem Härma Toivo kutsub

kõiki aktiivselt osalema! Päev on täis põnevaid tegemisi: lõbusad mängud, vanade aegade meenutamine, lühikomöödia etendus, töötuba, tants nii kaua, kui jaksu on jne.

Toimub erakordne taludevaheline pannileivakonkurss. Osalustasu 5 eurot, lapsed kuni 16 aastat tasuta!

Registreeruda saab kas Atla Küla Seltsi Facebooki lehel või e-maili aadressil tiia.naagel@gmail.com. Lisainfo

telefonidel 520 4428 (Tiia) ja 514 1492 (Toivo).

Abruka küla III kokkutulek toimub 13. juulil Abruka saarel. Abruka kooli algusest on möödas 140 aastat ja koos lühikese pausiga töötas kool Abruhal 100 aastat. Seekordse kokkutuleku peateemaks ongi Abruka hariduselu. Kõik, kes te olete Abruhas koolis käinud, võtke kaasa oma mälestused ja meenutused. Võib-olla on kusagil lausahtlis või kapinurgas mõni kooliaegne joonistus või luuletus!

Võtke palun kaasa, mõnuses vestlusringis Ülo Tuuliku eestvedamisel on neid toreüheskoos vaadata. Alustame hommikul registreerimisega raamatukogu juures, järgneb kalmistupüha. Kell 12 on lauluväljakul kokkutuleku avamine ja ühispidistamine. Vaatame Salme vallateatri etendust J. Tuulik „Tüürimees Benjamin“.

Pärast ühist supisöömist avame pidulikult käsitöö- ja fotonäitused. Veel vaatame Hillar Lipu koostatud slaidiprogrammi Abruka ja teda

ümbritsevate väikesaarte loodusest, sööme suitsukala, lõome tantsu. Eelnevalt palume oma tulekust kindlasti teada anda meilile abruka.raamatukogu@saare.ee või raamatukogu telefonidel 517 3508 või 509 8126. Osavõtutasu 10 eurot (alla 14-aastastele tasuta) saab kanda MTÜ Abruka Muuseumi Seltsi arvele EE232200221019974168, selgituseks: kokkutulek ja osalejate nimed. Sularahas saab tasuda registreerimisel.

Helle Kesküla

Avalik konkurss Saaremaa Vallavalitsuse HARIDUS- JA NOORSOOTÖÖ-OSAKONNA JUHATAJA ametikohale

Haridus- ja noorsootöösakonna juhataja põhiülesanneteks on vallavalitsuse pädevuses olevate haridus- ja noorsootööküsimuste lahendamise korraldamine, valla haridus- ja noorsootöösutuste töö koordineerimine, valla haridus- ja noorsootööpoliitika väljatöötamisel osalemine ning haridus- ja noorsootööosakonna töö juhtimine.

Kandidaadilt eeldame:

- magistrikaadi või sellega võrdsustatud haridust;
- eesti keele valdamist kõrgtasemel;
- vähemalt 2-aastast juhtimiskogemust või vähemalt 3-aastast töökogemust ametiasutuse või ametikoha töövaldkonnas;
- kohaliku omavalitsuse toimimise põhimõtete tundmist; oskust kasutada teenistuskohal vajalikke arvutiprogramme ja andmekogusid;
- teadmisi valdkonna õigusaktidest ja oskust neid rakendada.

Omalt poolt pakume:

- motiveerivat ja väljakutseid võimaldavat tööd;
- arenguvõimalust;
- eneseteostamise võimalust.

Kandidaatidel esitada järgmised dokumendid:

CV; motivatsioonikiri; haridust tõendava dokumendi koopia; isikut tõendava dokumendi koopia; muud dokumendid, mida kandidaat peab oluliseks.

Tööle asumise aeg: esimesel võimalusel.

Dokumendid palume esitada Saaremaa Vallavalitsusele hiljemalt 23. juuliks kell 10 kas e-posti aadressile vald@saaremaavald.ee (digiallkirjastatult) või postiaadressile Tallinna 10, 93819 Kuressaare, märgusõna „Haridus- ja noorsootöösakonna juhataja“. Lisainfo: abivallavanem Helle Kahm, helle.kahm@saaremaavald.ee, tel 515 7198.

Saaremaa Vallavalitsus kuulutab välja avaliku konkursi SALME PÕHIKOOLI DIREKTORI ametikohale

Ametikoha eesmärk on kooli juhtimine ning oma pädevuse piires õppe- ja kasvatustegevuse korralduse ja tulemuslikkuse ning muude koolis läbiviidavate tegevuste, kooli üldseisundi ja arengu ning rahaliste vahendite õiguspärase ja otstarbeka kasutamise tagamine.

Kandidaadilt eeldame:

- vastavust kvalifikatsiooninõuetele, mis on kehtestatud haridus- ja teadusministri 29.08.2013 määrusega nr 30;
- vähemalt magistrikaadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni ning juhtimiskompetentse;
- kasuks tuleb eelnev töökogemus ametikoha töövaldkonnas;
- eesti keele oskust kõrgtasemel;
- teadmisi kaasaegsest õpikäsitlusest ja eelarvelise asutuse majandamise alustest;
- koostöötahet ja meeskonnajuhtimise oskust;
- analüüsi- ja planeerimisoskust ning otsustusvõimet.

Kandidaadil esitada:

- CV;
- motivatsioonikiri;
- haridust ja kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendavate dokumentide koopiaid;
- muud dokumendid, mida kandidaat peab oluliseks.

Dokumendid palume esitada Saaremaa Vallavalitsusele hiljemalt 23. juuliks kell 10 kas e-posti aadressile vald@saaremaavald.ee (digiallkirjastatult) või postiaadressile Tallinna 10, 93819 Kuressaare, märgusõna „Salme Põhikooli direktor“.

Lisainfo: abivallavanem Helle Kahm, tel 452 5065, helle.kahm@saaremaavald.ee.

Aste Põhikool otsib oma kooliperre uueks õppeaastaks:

VÄIKEKLASSIÕPETAJAT

(1,0 ametikohta, tunnid 1.–4. liitklassis);

FÜÜSIKAÕPETAJAT

(0,2 ametikohta);

LIIKUMISÕPETAJAT

(0,2 ametikohta);

POISTE TÖÖÕPETUSÕPETAJAT

(0,4 ametikohta). Tööle asumine 20. augustil. Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiaid saata hiljemalt 10. augustiks aadressil Aste Põhikool, Võhma mnt 3, Aste alevik, 93701 Saaremaa vald või digiallkirjastatult e-posti aadressil direktor@aste.edu.ee Info: +372 529 7383.

Kuressaare Tuulte Roosi lasteaed võtab konkursi korras tööle 1,0 ametikohaga **LASTEAIAOÕPETAJA**.

Tööle asumise aeg on august 2019.

Kandidaadilt ootame:

- vastavust kvalifikatsiooninõuetele;
- head suhtlemisoskust;
- valmisolekut meeskonnatöök;
- rõõmsameelsust ja positiivset ellusuhtumist.

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiaid saata 2. augustiks e-aadressile helle.karu@kuressaare.ee või aadressil Ranna tn 10, Kuressaare 93810. Info telefonidel +372 505 4915, 453 9537.

Saaremaa Ühisgümnaasium võtab alates 21. augustist tööle

ÄGEDA HUVIJUHI

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiaid saata viljar.aro@syg.edu.ee 5. augustiks. Kes varem, sel paremad võimalused!

SAARTE AVATUD AIAD

Saaremaa ja Muhumaa aiad on seekord külastajaile avatud pühapäeval, 14. juulil kell 10–18. Eriboonus! Külastada saab ka konkursi „Eesti kaunis kodu 2019“ kauneimaid aedu – Leili ja Vladimir Soidla kodu-eda Nasval ning Vaige ja Erik Keerbergi kodu-eda Upal.

Saaremaa Kodukant

XI Läänemere ajaloopäev

Kolmapäeval, 24. juulil kell 10–13 Kuressaare kultuurikeskuses XI Läänemere ajaloopäev

„Eesti–Soome muusikasild Georg Otsa ajastust tänapäeva“ Seekordne rännak Eesti–Soome kultuurisillal toob kohale Eesti–Soome kultuurisuhete parimad asjatundjad.

Mikko Savikko, Harri Rinne ja Kulle Raig uurivad, mis on sellel sillal toimunud viimasel poolsajandil.

Käsitletakse kerge muusika tähendust siin ja sealpool Soome lahte ning populaarse muusika mõju sugulaskeeli kõnelevatele inimestele läbi erinevate aastakümnete. Üllatusesinejad Soomest ja Saaremaalt taaselustavad Georg Otsa laulud, mis on meelitanud Saaremaale tuhandeid Soome turiste. Jutuks tuleb üks põnev seik, mis meid põhjanaabritest täielikult eristab. Võibolla leidub vastus ka küsimusele, miks pole sündinud uut „Saaremaa valssi“, mis mõjuks uue turismimagnetina.

Seminari modereerivad professor Jarmo Virmavirta ja Hannes Astok.

Nagu ikka, sünnib seminar Turu Ülikooli SA ja Saaremaa Soome sõprade koostöös.

Kõik huvilised on oodatud!

Lisainfo: Riigikogu Eesti–Soome parlamendirühma liige Urve Tiidus urve.tiidus@gmail.com.

Pihlta kool otsib oma kooliperre uueks õppeaastaks KLASIÕPETAJAT

(1,0 ametikohta, tunnid 1.–4. liitklassis).

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiaid saata hiljemalt

20. juuliks aadressil Pihlta kool, Püha küla, Saaremaa 94117 või digiallkirjastatult e-aadressil pihlta.kool@saare.ee.

Täiendav info +372 516 8446 või pihlta.kool@saare.ee. Tööle asumine 12. augustil.

NEIJAPÄEVANE LABAJALG

Kuressaare kesklinnas

20. juuni kell 18:00 Piiprellid
27. juuni kell 18:00 Kadrid
11. juuli kell 18:00 Kanarbik
18. juuli kell 18:00 Keeris
25. juuli kell 18:00 Ritsikas
1. august kell 18:00 Marleen ja sõbrad

Vihmase ilma korral
Kuressaare kultuurikeskuses

www.kultuurivara.ee
Kuressaare kultuurikeskus

KURESSAARE SUVEMUUSIKA

LOSSIPARGI KÕLAKOJAS

30. juuni 16:00
akordionistid Julius & Erik

14. juuli 16:00
TRÜ puhkpilliorkester POPSID
dirigent Kätlin Virgo

21. juuli 16:00
Kuressaare Linnaorkester
solist Kärt Männa
dirigent Matis Männa

28. juuli 16:00
laulja Piret Tatar

2. august 17:00
Saaremaa rütm-
ja improvisatsioonilaagri kontsert (SRIL)

NB! Vihmase ilma korral toimuvad kontserdid Kuressaare kultuurikeskuses

ORELI RODU KONTSERDID

OREL SUVEÖÖS
"Musica nova ..."

Kavas G. Segni, V. Pellegrini,
J.P. Sweelink

11. JUULI KELL 20.00
KURESSAARE LAURENTIUSE KIRIKUS

12. JUULI KELL 20.00
PÜHA JAKOBI KIRIKUS

Orelil
EDOARDO NARBONA

Pääsmed hinnaga 5 €
Kuressaare kultuurikeskuse kassas,
PÄETED ja pool tundi enne algust kohapeal.

Heinakuu Kuressaare päevakeskuses

Neljapäeval, 4. juulil kell 13 Kuressaare Hoolekande juhataja Ene Vahteri ümarlaud.

Teisipäeval, 9. juulil kell 13 tervislike toodete esitus (koduhooldus; ihu- ja nahahooldus; toit ja tervis).

Teisipäeval, 16. juulil kell 13 Viimsi kokkutuleku muljeid ja emotsioone vahendavad Saaremaa seniormehed.

Neljapäeval, 18. juulil kell 13 Mis on hingeoid? Kõneleb Saarte praost Antti Toplaan.

Reedel, 19. juulil tasuta õigusabi-teenust eakatele pakub advokaadibüroo A. Ratnikov & Partners advokaat Kaupo Kask. Vajalik eelnev registreerimine telefonil 551 5583.

Neljapäeval, 25. juulil kell 14 dr Saima Tišleri loeng „Päikesepiste ja

päikesepõletused“ Mierzejewski aias. Tulla peakatete ja õlarätikukestega.

Avatud Tähti Oststaveli kunstinäitus (28. juunini), päevakeskuse fotoringi näitus „Üllatav kevad“ ja Aili Jungi kunstringi looduskunsti väljapanek.

TOITLUSTAMINE: Kuressaare päevakeskuses saab lõunatada ning maitsvaid koduseid roogasid kaasa osta igal tööpäeval kl 11.30–15.

Marutaudi vastane vaktsineerimine

Koerte ja kasside marutaudi vastane vaktsineerimine ja kiibistamine toimub **laupäeval, 6. juulil:** kl 10.15 Parila külas, kl 10.30 Mullutu külas Merinvesti väravas, kl 10.40 Viira külas postkastide juures, kl 10.50 Randveres endise kaupluse juures, kl 11.10 Tõllil postkastide juures, kl 11.30 Ansi külas, kl 11.40 Pärni külas, kl 11.50 Kellamäe külas, kl 12.00 Kellamäe külas, kl 12.10 Irase külas, kl 12.20 Anijala bussipeatuses, kl 12.40 Kaarmise külas.

Marutaudi vastu vaktsineerimine on

TASUTA, transpordi eest tuleb maksta kaks eurot. Mikrokiibi paigaldamine+kiip maksab 14 eurot.

Võimalus vaktsineerida koeri kompleksvaktsiiniga (19 eurot) ja kasse kompleksvaktsiiniga (18 eurot).

Koduvisiidi soovijail eelnevalt helistada (visiiditasu 18 eurot + transport).

Müügil laias valikus erinevaid parasiitidevastaseid ravimeid lemmikloomadele.

Info tel 5621 7760, volitatud vet.arst Gaili Tiitma.

TORU-JÜRI Kütte- ja veeseadmed vali TORU-JÜRIST

Rohkem infot: www.torujyri.ee

Soome maasoojuspumpad Oilon tarbeveeboileriga

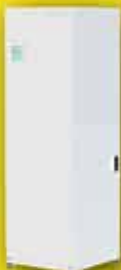
4kW - 5278 EUR	10kW - 5593 EUR
6kW - 5309 EUR	13kW - 5732 EUR
8kW - 5422 EUR	

Õhk-Vesi soojuspump Nibe Split koos 180L tarbeveeboileriga

8kW - 4890 EUR
12kW - 5375 EUR

3" ja 4" puurkaevupumpad kvaliteetselt Itaalia tootjalt Pedrollo

Hinnad alates 285 EUR

Uus Dacia Duster

Alates 9 990 €
Tule proovisõidule
Varma Auto esindusse!
www.dacia.ee

Keskmine kütusekulu 4,4 – 6,4 l/100 km, CO₂ emissioon 115 – 145 g/km (WLTP andmed).

Varma Auto OÜ Tallinna 82a, 93815 Kuressaare

City Motors Pärnu mnt 541, Laagri, Tännassilma küla, Harjumaa

TRÜKIARV:
15 500

VÄLJAANDJA:
Saaremaa Vallavalitsus

TEOSTAJA:
Meie Maa

TRÜKKIJA:
Printall

KUJUNDAJAD:
Kati Sokko, Merike Säask, Erik Tüür

TOIMETAJA: Merike Pitk
Tel 452 5022, 52 16 653; merike.pitk@saaremaavald.ee